

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (2545 - 2559) ซึ่งกำหนดการพัฒนาประเทศอย่างมีคุณภาพ ในระยะต่อไปนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างสภาพการณ์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ และขีดความสามารถ ของคนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยยึดถือ/เน้นหลักการ “พัฒนาโดยประชาชนด้วยระบบการบริหาร และจัดการที่ดี” ซึ่งเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมมือ ร่วมใจ ในการกำหนด และตัดสินใจในกิจกรรมสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับตนเองและชุมชนท้องถิ่น การสนับสนุนให้สังคม ทุกส่วนและทุกระดับ ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และการสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อ ความสำเร็จในการปฏิบัติเช่นนี้ ทำให้เกิดพลังชุมชนท้องถิ่นที่เข้มแข็ง อันจะเป็นฐานรากที่มั่นคง ในการพัฒนาประเทศอย่างมีเสถียรภาพ และยั่งยืนตลอดไป (สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 14) ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 กำหนดว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพหรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น และการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสม จากรัฐ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2550, หน้า 15)

การบริหารโรงเรียนในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการ แนวทางการบริหารจัดการให้ ความสำคัญการพัฒนาความเป็นเลิศของโรงเรียนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง จึงมี ความจำเป็นที่ผู้บริหาร โรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจใฝ่รู้และ พัฒนาโรงเรียนอย่างเป็นระบบ โดยการจัดการศึกษามุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และ การมุ่งเน้นความเป็นเลิศทางการศึกษา เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีศักยภาพ มุ่งความเป็นเลิศทางการจัดการศึกษาเป็นสำคัญ จึงเกิดผลดีบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่โรงเรียน ได้กำหนดไว้ (ธีระ รุญเจริญ, 2550, หน้า 98) ดังนั้น โรงเรียนควรให้ความสำคัญด้านคุณภาพ ของนักเรียนในการจัดการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องอบรมสั่งสอนนักเรียน

ให้มีความรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของชาติ (ทรงพล เจริญคำ, 2552, หน้า 2)

คุณภาพการศึกษานั้นเป็นสัมฤทธิ์ผลที่พึงประสงค์จากการพัฒนาคุณสมบัติพิเศษต่าง ๆ ของผู้เรียน โดยเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ คุณภาพที่โรงเรียนต้องให้ความสำคัญอันดับแรก คือคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตที่มาจากคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานในสถานศึกษาในการสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพซึ่งหมายถึงผู้เรียนมีคุณภาพและมีส่วนได้ส่วนเสียพึงพอใจนั้น กระบวนการดำเนินการคุณภาพจะต้องเป็นกระบวนการที่ครบวงจรร่วมกับคุณภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องได้รับการพัฒนาสม่ำเสมอ ทั้งการเข้ารับการศึกษา การฝึกอบรมเพื่อปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีลักษณะการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานอย่างมีคุณภาพนั้น จะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผลผลิตคือผู้เรียนมีคุณภาพตามหลักสูตร และคุณสมบัติตามที่สังคมคาดหวัง ซึ่งต่อมาหลักการเหล่านี้จึงได้พัฒนามาเป็นระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (Quality-Assurance) เพื่อเป็นการประกันว่าผู้เรียนจะได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพจากสถานศึกษานั้นเอง (Hoy, Bayne – Jardine & Wood, 2000, p. 10) ซึ่งปัจจัยที่สำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาก็คือ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและมีอิทธิพลอย่างมากต่อการหล่อหลอมให้เด็กนักเรียน เป็นคนดี คนเก่ง และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ในส่วนคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย ความรับผิดชอบการมีภาวะผู้นำ การมีมนุษยสัมพันธ์ การมีเทคนิคในการบริหารมีความสามารถในการควบคุม ติดตาม กำกับดูแล การปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด สำหรับคุณลักษณะของครูที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาได้แก่ ความเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน การมีขวัญและกำลังใจที่ดี สามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย ความเข้าใจในหลักสูตร ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการวัดและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 7)

คุณภาพ หมายถึง แบบของความเป็นเลิศ หรือสิ่งที่เหนือกว่า หรือดีกว่าปกติธรรมดา ดังนั้น มาตรฐาน คุณภาพ และความเป็นเลิศ (Bumgart, 1987, p. 1) ความสำคัญของการบริหารที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศ คือ การสร้างศักยภาพในการแข่งขันให้กับองค์กร เพื่อความอยู่รอดขององค์กรและสามารถเติบโตได้อย่างไม่หยุดยั้งภายใต้สภาวะการแข่งขันที่รุนแรงและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งจากสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก นอกจากนั้นสามารถเป็นแบบอย่างและมีการแลกเปลี่ยนและวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศให้กับองค์กรอื่น ๆ ด้วย ในการเปลี่ยนแปลง

กระบวนการที่มุ่งเน้นสู่ความเป็นเลิศ ต้องเปลี่ยนจากกรอบแนวคิดเดิมไปสู่กรอบแนวคิดใหม่โดยต้องเริ่มที่ผู้บริหาร เพื่อก่อให้เกิดการบริหารที่มุ่งเน้นคุณภาพ โดยให้มีการปรับปรุงคุณภาพทั่วทั้งองค์กร และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ยกระดับความสามารถในการแข่งขันขององค์กรให้ดำรงตำแหน่งอยู่ได้ตามสภาพแวดล้อมหรือปัจจัยที่เปลี่ยนแปลง (พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย, 2540, หน้า 27)

ความเป็นเลิศของโรงเรียนเป็นการพัฒนาด้านคุณภาพของโรงเรียนให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การจัดการศึกษาของระบบสากล ได้นำเกณฑ์การจัดการศึกษาตามรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ประเทศสหรัฐอเมริกา (Malcolm Baldrige National Quality Award : MBNQA) เป็นแบบอย่างในการพัฒนาโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นเลิศของโรงเรียน โดยการใช้แนวคิดดังกล่าว เช่น โรงเรียนเพอลริเวอร์ (Pearl River School District) แห่งรัฐนิวยอร์กและมหาวิทยาลัยวิสคอนซินแห่งรัฐวิสคอนซิน ซึ่งโรงเรียนดังกล่าวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สูง ต่อมาประเทศพัฒนาแล้วทั่วโลก ได้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้เกิดผลสำเร็จ เช่น สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย ฮองกง และไทย ได้นำมาปรับใช้ในการศึกษาเช่นเดียวกันเรียกว่า เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งประเทศไทย (Thailand Quality Award : TQA) โดยสำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ภายใต้การบริหารจัดการของสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักในการประสานความร่วมมือเผยแพร่สนับสนุนและผลักดันให้องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาคผลผลิตการบริการและทางด้านการศึกษานำเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติประเทศไทย (TQA) ไปพัฒนาศักยภาพระบบการบริหารจัดการไปสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน (โชติช่วง พันธุเวส, 2551, หน้า 117) ซึ่งในปัจจุบันการประกันคุณภาพการศึกษา มีการดำเนินการพัฒนาเกณฑ์คุณภาพและวิธีประเมินคุณภาพการศึกษาโดยใช้เกณฑ์คุณภาพการศึกษา เพื่อดำเนินงานที่เป็นเลิศ ปี พ.ศ.2005 (Education Criteria for Performance Excellence) มีองค์ประกอบหลัก 7 ด้าน (NIST, 2005b, Online) ได้แก่ การนำองค์กร (Leadership) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) การมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และตลาด (Student, Stakeholder and Market Focus) การวัดผล การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (Measure, Analysis and Knowledge Management) การมุ่งเน้นครูผู้สอนและบุคลากร (Faculty and Staff Focus) การจัดการกระบวนการ (Process Management) ผลลัพธ์ด้านผลการดำเนินงานขององค์กร (Organization Performance Result) (Baldrige National Quality Program, 2005 b, Online) รวมทั้งการใช้แนวคิดในการดำเนินงานและการปฏิบัติที่ดีที่สุดในการประกันคุณภาพการศึกษานั้น การประกันคุณภาพการศึกษาระบบมัลติคอม บัลดริจ

(The Malcolm Baldrige National Assurance Award) นับเป็นระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาที่มุ่งเน้นกระบวนการและผลสรุปของการดำเนินงานคุณภาพ (Pekin Public Schools, 2005, Online)

กรุงเทพมหานครจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่ง การเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลุกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถ เพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตาม ความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่าการศึกษาเป็นกระบวนการของ การพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและ พึ่งกันเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2552 ก, หน้า 175) ซึ่งกรุงเทพมหานครมีนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยระบุในแผนบริหาร ราชการกรุงเทพมหานคร ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพเมืองเพื่อก้าวทันการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และเป็นมหานครแห่งการเรียนรู้ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2.3 การพัฒนาศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอนุบาล กลยุทธ์หลัก 2.3.1 พัฒนาคุณภาพด้านการศึกษาของโรงเรียนให้ได้มาตรฐานอย่าง ทัวถึงโดยสำนักการศึกษาได้พัฒนาคุณภาพการศึกษาตามนโยบายกรุงเทพมหานคร โดยใช้กระบวนการ ประเมินเพื่อการพัฒนา การกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัด การตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การสนับสนุนระบบประกันคุณภาพภายในการพัฒนาระบบการบริหาร จัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในกระบวนการพัฒนาโรงเรียนดังกล่าวนี้ การนิเทศ การศึกษาเข้ามามีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน ตรวจสอบกระบวนการจัด การศึกษาในสังกัดให้มีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสังคม และสาธารณชน (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2552 ข, คำนำ) ซึ่งกรุงเทพมหานครได้จัดการศึกษาโดยมุ่งมั่นในการพัฒนา คุณภาพของโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อที่จะพัฒนา คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน จึงจัดให้มีโรงเรียน รูปแบบต่าง ๆ เกิดขึ้น เช่น โรงเรียนคุณภาพ โรงเรียนเครือข่ายโรงเรียนสหกิจ โรงเรียนเรียนร่วม และโรงเรียนต้นแบบต่าง ๆ แต่มีความหลากหลายในด้านคุณภาพของโรงเรียนซึ่งมีความแตกต่างกันไป ตามบริบทของโรงเรียน ซึ่งทิศทางการพัฒนาโรงเรียนมีความหลากหลาย ขาดความเป็นเอกภาพ ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นควรพัฒนาโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครมุ่งความเป็นเลิศของ โรงเรียน เพื่อให้มีมาตรฐานเดียวกันเป็นที่ยอมรับของ

ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ส่งผลดีต่อการพัฒนาด้านการศึกษาของประเทศในอนาคตต่อไป (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 28)

สภาพปัญหาในปัจจุบัน การจัดการศึกษามีความสำคัญมีความสำคัญและจำเป็นที่ ต้องการดำเนินการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและผลการดำเนินงาน ที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพ แต่ผลการประเมินการดำเนินการต่าง ๆ ดังกล่าว หน่วยงานที่รับผิดชอบ ทางการศึกษาโดยตรงคือ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ผลการประเมินทางการศึกษายังไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร โรงเรียนควรมีการดำเนินการ เปลี่ยนแปลงทางการศึกษา การบริหารจัดการการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดไว้ ว่าการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในระดับการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบแรกระหว่าง ปี พ.ศ.2544 – 2548 จากจำนวนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศทั้งสิ้น 30,010 โรงเรียน พบว่า สถานศึกษาได้รับผลการประเมินระดับต่ำ มีจำนวนมากกว่า 15,000 โรงเรียน ซึ่งสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียน โดยให้ จัดเป็นวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียนและให้ปรับปรุง สภาพของโรงเรียนให้มีคุณภาพดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547, หน้า 7)

ส่วนผลการประเมิน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2550 โดยสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โดยภาพรวมพบว่า โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ควรปรับปรุงในด้านคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ซึ่งอยู่ในระดับควร ปรับปรุงและผลการประเมินของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ได้รับรายงานผลการจัด การศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 435 โรงเรียน มีผลการประเมินตามสภาพจริง การจัดการศึกษาซึ่งมีปัญหาด้านคุณภาพการจัดการศึกษา ดังนี้

1. ด้านผู้บริหาร โรงเรียนพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนจำนวนหนึ่ง ขาดความรู้ความเข้าใจใน การบริหารจัดการ การพัฒนาระบบของโรงเรียน การนำระบบสารสนเทศไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และขาดการจูงใจครูในการปฏิบัติงาน

2. ด้านผู้เรียน พบว่า ปัญหาคุณภาพการจัดการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่ เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ กล่าวคือ ภาพรวม การจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 35.37 กลุ่มสาระการเรียนรู้

คณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 21.47 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 32.26 กลุ่ม
 สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) คิดเป็นร้อยละ 26.40 อยู่ในระดับควรปรับปรุง

3. ด้านครู มีครูสอนไม่ตรงตามวิชาเอก/วิชาโทหรือความถนัดของตนเอง กล่าวคือ ครู
 สอนตรงตามความถนัดของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 49 ส่งผลต่อการเรียนของนักเรียน ทำให้ผลการเรียน
 อยู่ระดับควรปรับปรุง นอกจากนี้ยังพบว่า ขาดครูผู้สอนที่มีความชำนาญทางด้านคอมพิวเตอร์และ
 การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ

4. การกำกับติดตามและประเมินผลของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า
 คุณภาพการศึกษายังมีความแตกต่างกันตามขนาดของโรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง
 และโรงเรียนขนาดใหญ่ ทำให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมขาดความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษา
 ของโรงเรียน มีเพียงบางแห่ง ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพที่ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียน
 จากสภาพปัญหาของโรงเรียนที่กล่าวข้างต้น โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต้องมีการพัฒนา
 ด้านความเป็นเลิศของโรงเรียน เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของชาติ
 โดยการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ยกระดับของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ครูจัดการเรียน
 การสอนให้มีประสิทธิภาพ มีวิทยฐานะทางวิชาชีพที่สูงขึ้น และโรงเรียนเป็นที่ยอมรับของสังคม
 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาหาคำตอบว่า มีตัวแปรอะไรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการบริหาร
 โรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ
 ตลอดจนเป็นแนวทางให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผน กำหนดนโยบายในการจัดการศึกษา และ
 เป็นกรอบในการจัดการศึกษาตามบริบทของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนสังกัด
 กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนสังกัด

กรุงเทพมหานคร

3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนสังกัด

กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ของการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีประโยชน์ดังนี้

1. สามารถนำไปพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ
2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียนให้เป็นเลิศ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
3. รูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ สามารถนำไปใช้กำหนดนโยบาย การวางแผน และแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของแต่ละสถานศึกษา

คำถามการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครมี ดังนี้

1. รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่เป็นเลิศ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ควรมีลักษณะอย่างไร
2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความเหมาะสมหรือไม่
3. รูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่นำไปสู่การพัฒนาแล้วเป็นอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขต ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในขั้นพัฒนารูปแบบการดำเนินงาน โรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้
 - 1.1 เป็นผู้ที่มีความรู้ หรือผู้บริหารที่มีความรู้หรือผู้มีประสบการณ์ด้านการบริหารโรงเรียนที่เป็นเลิศ จำนวน 4 คน
 - 1.2 ครูที่ปฏิบัติการสอนโรงเรียนที่เป็นเลิศ จำนวน 4 คน
 - 1.3 เป็นผู้ปกครองนักเรียนที่มีประสบการณ์ทำงานโรงเรียนที่เป็นเลิศ จำนวน 4 คน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในชั้นตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบการดำเนินงาน โรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) เป็นกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน ซึ่งกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

2.1 เป็นผู้บริหารด้านการบริหาร โรงเรียนที่เป็นเลิศ จำนวน 4 คน

2.2 เป็นครูที่ปฏิบัติการสอนโรงเรียนที่เป็นเลิศ จำนวน 4 คน

2.3 เป็นผู้ปกครองนักเรียนที่มีประสบการณ์ทำงานโรงเรียนที่เป็นเลิศ จำนวน 4 คน

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนที่นำไปทดลองใช้ เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดปากบ่อ สำนักงานเขตสวนหลวง ข้าราชการครู จำนวน 68 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

รูปแบบการดำเนินงาน โรงเรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งประยุกต์แนวคิด จากการรวบรวมข้อมูลความตกลงและบันทึกความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนา รูปแบบโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (Baldrige National Quality Program, 2005 b, Online) ประกอบด้วย 7 ด้าน 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และตลาด 4) การวัดผล การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นครูผู้สอนและบุคลากร 6) การจัดการกระบวนการ 7) ผลลัพธ์ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน เห็นด้วยให้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหาร สู่ความเป็นเลิศ จำนวน 7 ด้าน ลดลงเหลือ 6 ด้าน เนื่องจาก ด้านกระบวนการเป็นการปฏิบัติ ของทุกด้าน และเกิดผลในด้านผลลัพธ์ ให้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในบริบทของ ประเทศไทย ประกอบด้วย

1) การนำองค์กร (Leadership) ได้แก่ การนำองค์กรของผู้มีระดับสูง ธรรมชาติ และความรับผิดชอบต่อสังคม

2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) ได้แก่ การพัฒนากลยุทธ์ และการถ่ายทอดกลยุทธ์เพื่อนำไปปฏิบัติ

3) การมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และตลาด (Student, Stakeholder and Market Focus) ได้แก่ ความรู้เรื่องผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สัมพันธภาพและความพึงพอใจ ของผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษา

4) การวัดผล การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (Measure, Analysis and knowledge Management) ได้แก่ การวัดผล การวิเคราะห์ และการทบทวนผลการดำเนินการของสถานศึกษา การจัดการสารสนเทศและความรู้

5) การมุ่งเน้นครูผู้สอนและบุคลากร (Faculty and Staff focus) ได้แก่ การจัดระบบงาน การเรียนรู้ของครูผู้สอน และบุคลากร และการสร้างแรงจูงใจ ความเป็นอยู่ที่ดีและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

6) ประชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินงานของโรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บทบาทของครูในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

เมื่อนำไปทดลองใช้ได้การพัฒนา รูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ มีองค์ประกอบและเนื้อหา 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมก่อนนำรูปแบบไปใช้ ได้แก่ การเตรียมบุคลากร โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศทั้ง 6 ด้าน ทรัพยากรงบประมาณ เอกสารเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ

2. การดำเนินงานเพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ การประชุมชี้แจง วางแผนเชิงกลยุทธ์ กำหนดวัตถุประสงค์ วิเคราะห์สภาพการดำเนินงานของโรงเรียน กำหนดการดำเนินงาน กำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน กำกับ ติดตามผลเป็นระยะ ปฏิบัติตามแผนการดำเนินงาน นิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผล นำผลจากการดำเนินงานไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา

3. การตรวจสอบความสำเร็จ ประชุมสรุปผลการดำเนินงาน สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นขั้นตอน จากผลที่เกิดกับครู ด้านครูมีความรู้ความเข้าใจทั้ง 6 ด้าน เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ ผลการปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้ และความพึงพอใจของครูเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศทั้ง 6 ด้าน

4. การส่งเสริมสนับสนุนของการใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ สนับสนุน ผู้บริหารมีภาวะผู้นำองค์การให้ประสบความสำเร็จ และเป็นที่ยอมรับของครู ทีมบริหารให้คำแนะนำปรึกษา และอำนวยความสะดวก การสร้างขวัญกำลังใจให้รางวัล และมีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

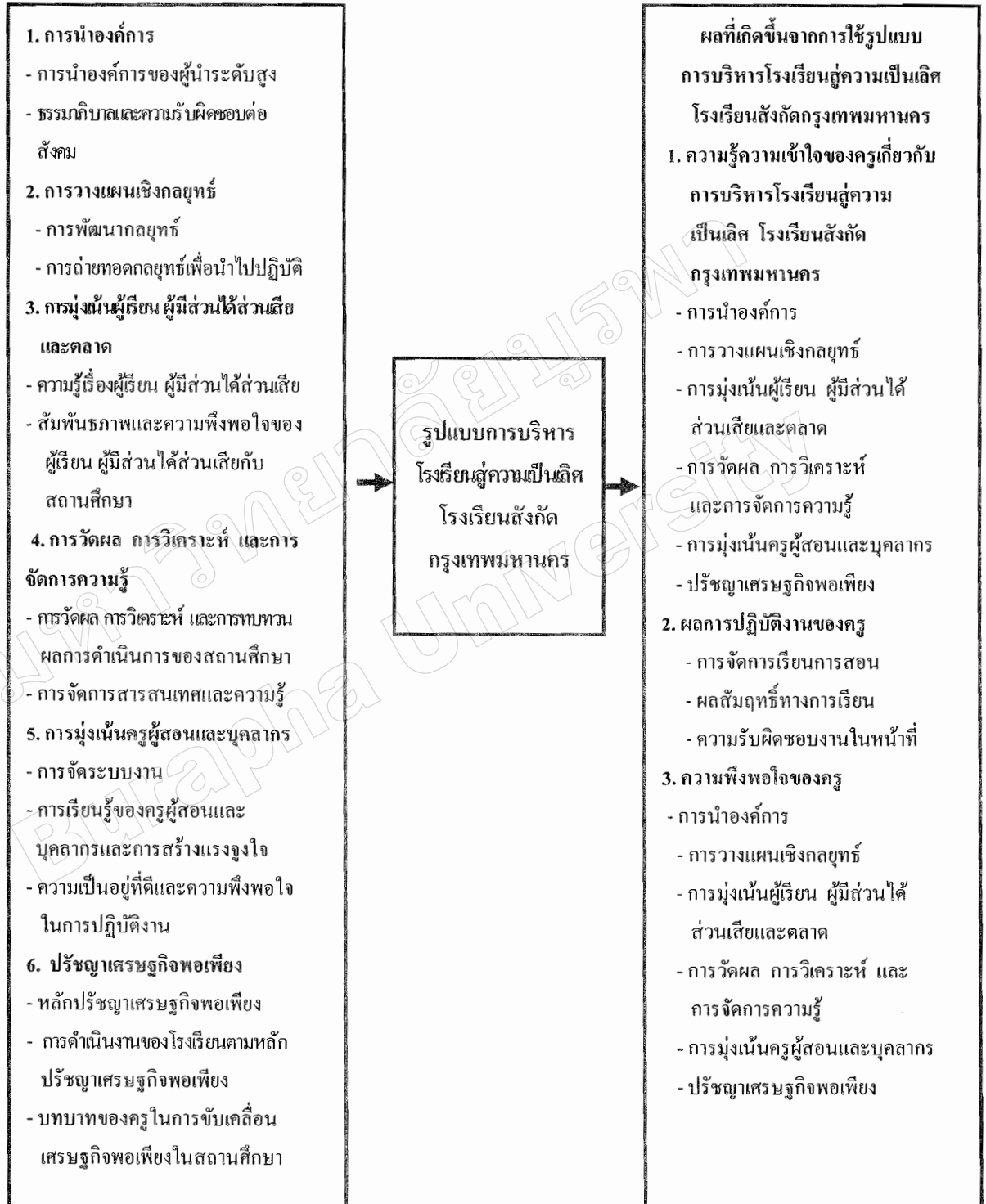
ในการทำวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ ใช้ระยะเวลา ปีการศึกษา 2554 ถึงปีการศึกษา 2555

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยศึกษาและประมวลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กรอบแนวคิดเชิงบูรณาการตามแบบจำลองการประเมินความเป็นเลิศขององค์การของบัณฑิต ผังนิรันดร์ (2550, หน้า 13) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การ ได้แก่ 1) ความผูกพันต่อองค์การ เป็นคุณลักษณะความสัมพันธ์อย่างแรงกล้าในการปฏิบัติหน้าที่ โดยบุคคลมีความสนใจในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนให้เกิดการบรรลุเป้าหมายหรือพันธกิจ 2) แรงจูงใจในการทำงาน เป็นการสร้างแรงผลักดันหรือมีสิ่งจูงใจให้บุคลากรใช้ความพยายามในการทำงานตามที่ต้องการ โดยที่บุคคลเชื่อว่าการใช้ความพยายามดังกล่าวจะนำมาซึ่งผลการปฏิบัติที่ดีขึ้นและรางวัลที่ได้รับสามารถตอบสนองต่อเป้าหมายส่วนบุคคล 3) ความพึงพอใจในงาน เป็นระดับความรู้สึกและเจตคติของบุคลากรที่มีต่องานทางด้านสัมพันธ์ภาพในการปฏิบัติงาน รายได้และผลประโยชน์ที่เกี่ยวเนื่องต่าง ๆ ความสำคัญและการได้รับการยอมรับนับถือ 4) ลักษณะขององค์การ เป็นรูปแบบในการจัดโครงสร้างในการบริหารจัดการภายในองค์การ รวมถึงการที่องค์การมีการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้ภายในองค์การได้อย่างเหมาะสม 5) นโยบายการบริหารและการปฏิบัติงาน การที่องค์การมีการกำหนดเป้าหมายองค์การและภารกิจในการดำเนินงานที่ชัดเจนรวมถึงมีการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการจัดหาการใช้ทรัพยากร มีการเลือกใช้รูปแบบการสื่อสารภายในองค์การอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีผู้นำที่แสดงภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการองค์การได้เป็นอย่างดี 6) สภาพแวดล้อมในการทำงานขององค์การ การที่องค์การมีบรรยากาศในการทำงานและมีวัฒนธรรมองค์การที่เหมาะสมเอื้ออำนวย และส่งเสริมให้สมาชิกในองค์การ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ บวรศิลป์ เชาว์ชื่น (2550, หน้า 26 - 54) ได้กล่าวถึงโครงสร้างเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ประเทศอเมริกา 1) การนำองค์การ (Leadership) ได้แก่ การนำองค์การ โดยผู้นำระดับสูง ธรรมชาติ และความรับผิดชอบต่อสังคม 2) การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) ได้แก่ การจัดทำกลยุทธ์ การถ่ายทอดกลยุทธ์เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และตลาด (Student, Stakeholder and Market Focus) ได้แก่ วิธีการกำหนดความต้องการ ความคาดหวัง ความนิยม ความสัมพันธ์ และความพึงพอใจของผู้เรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และตลาด 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (Measure, Analysis and Knowledge Management) ได้แก่ การวิเคราะห์ และการปรับปรุงผลการปฏิบัติงาน การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน (Workforce Focus) ได้แก่

ความผูกพันของผู้ปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อมของผู้ปฏิบัติงาน ทางกายภาพ และบรรยากาศในองค์กร 6) การจัดการกระบวนการ (Process Management) ได้แก่ การออกแบบระบบงาน การจัดการ และการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติ 7) ผลลัพธ์ (Result) ได้แก่ ผลที่เกิดจากการนำองค์การ การวางแผนกลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และตลาด การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน และการจัดการกระบวนการ สอดคล้องกับแนวความคิดของเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินงานที่เป็นเลิศ ปี พ.ศ.2005 ของการประกันคุณภาพการศึกษา ระบบ มัลคอม บัลดริจที่ครอบคลุมองค์ประกอบหลัก 7 ด้าน (Baldrige National Quality Program, 2005 b, Online) คือ 1) การนำองค์การ แบ่งองค์ประกอบย่อยเป็น 2 ด้าน คือ 1.1 การนำองค์การของผู้บริหารระดับสูง 1.2 ธรรมเนียมปฏิบัติและความรับผิดชอบต่อสังคม 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ แบ่งองค์ประกอบย่อยเป็น 2 ด้าน คือ 2.1 การพัฒนากลยุทธ์ 2.2 การถ่ายทอดกลยุทธ์เพื่อนำไปปฏิบัติ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและตลาด แบ่งองค์ประกอบย่อยเป็น 2 ด้าน คือ 3.1 ความรู้เรื่องผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3.2 สัมพันธภาพและความพึงพอใจของผู้เรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษา 4) การวัดผล การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ แบ่งองค์ประกอบย่อยเป็น 2 ด้าน คือ การวัดผล การวิเคราะห์ และการทบทวนผลการดำเนินการของสถานศึกษา 4.2 การจัดการสารสนเทศ และความรู้ 5) การมุ่งเน้นครูผู้สอนและบุคลากร แบ่งองค์ประกอบย่อยเป็น 3 ด้าน คือ 5.1 การจัดระบบงาน 5.2 การเรียนรู้ของครูผู้สอนและบุคลากรและการสร้างแรงจูงใจ 5.3 ความเป็นอยู่ที่ดีและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 6) การจัดการกระบวนการ แบ่งองค์ประกอบย่อยเป็น 2 ด้าน คือ 6.1 การจัดการกระบวนการซึ่งมุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ 6.2 การจัดการกระบวนการสนับสนุนและการวางแผนปฏิบัติ 7) ผลลัพธ์ด้านผลการดำเนินงานขององค์การ แบ่งองค์ประกอบย่อยเป็น 6 ด้าน คือ 7.1 ผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน 7.2 ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 7.3 ผลลัพธ์ด้านงบประมาณการเงิน และตลาด 7.4 ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นครูผู้สอนและบุคลากร 7.5 ผลลัพธ์ด้านประสิทธิผลของสถานศึกษา 7.6 ผลลัพธ์ด้านการนำองค์การและความรับผิดชอบต่อสังคม จากแนวคิดและทฤษฎีคุณภาพขององค์การ ผู้วิจัยได้สรุปการพัฒนารูปแบบโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ สังกัด กรุงเทพมหานคร ซึ่งสรุปจากสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ เป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) การนำองค์การ 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และตลาด 4) การวัดผล การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นครูผู้สอนและบุคลากร 6) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังภาพที่ 1 ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการพัฒนาแบบการบริหารโรงเรียนผู้มีความเป็นเลิศโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจในความหมายคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ตรงกัน ผู้วิจัยได้นิยามของความหมายของคำหลักไว้ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ หมายถึง เป็นการบริหารโรงเรียนให้เป็นเลิศ มีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของสังคม ตามบริบทของโรงเรียน จำแนกออกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและตลาด 4) การวัดผล การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นครูผู้สอนและบุคลากร 6) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 การนำองค์กร หมายถึง ผู้นำระดับสูงของสถานศึกษาและทีมบริหารได้ชี้แนะและทำให้สถานศึกษามีการดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่ได้วางไว้ มีผลดำเนินการที่ดี มีคุณภาพ และมีความยั่งยืน โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ ค่านิยม และความคาดหวังผลการดำเนินการของสถานศึกษา และดำเนินการตามธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคม ให้สถานศึกษابรรลุผลตามวัตถุประสงค์ตามที่ได้วางไว้ ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่

1) การนำองค์กรของผู้นำระดับสูง 2) ธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคม

1.2 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง สถานศึกษามีการวางแผนที่ดี พัฒนากลยุทธ์ให้มีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาสภาพปัญหาของสถานศึกษา วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ จัดทำแผนปฏิบัติการ 4 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา มีการถ่ายทอดนำไปสู่การปฏิบัติ ในรูปของโครงการ/กิจกรรม ตลอดจนวิธีการวัดผลความก้าวหน้าโดยมีการตรวจประเมินวิธีการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนากลยุทธ์ 2) การถ่ายทอดกลยุทธ์เพื่อนำไปปฏิบัติ

1.3 การมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และตลาด หมายถึง สถานศึกษากำหนดความต้องการ ความคาดหวังและความนิยมของผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในปัจจุบันและอนาคตและต่อตลาดของตน รวมถึงวิธีการที่สถานศึกษาดำเนินการเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้และความพึงพอใจของผู้เรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษา ทำให้ผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ โดยการที่สถานศึกษามีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล โรงเรียนเป็นที่ยอมรับของชุมชน และสังคม ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดความพึงพอใจ ส่งบุตรเข้าเรียนมีจำนวนมากยิ่งขึ้น ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้เรื่องผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2) สัมพันธภาพและความพึงพอใจของผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษา

1.4 การวัดผล การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ หมายถึง สถานศึกษาใช้วิธีการในการวัดผล (Measurement) และการวิเคราะห์ (Analysis) และการทบทวนผลการดำเนินงาน (Review of Organizational Performance) เพื่อสนับสนุนการวางแผน และการปรับปรุงผลการดำเนินการของสถานศึกษา เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โรงเรียนเป็นที่ยอมรับของสังคม ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ 1) การวัดผล การวิเคราะห์ และการทบทวนผลการดำเนินการของสถานศึกษา 2) การจัดการสารสนเทศและความรู้

4.5 การมุ่งเน้นครูผู้สอนและบุคลากร หมายถึง การพัฒนาครูให้มีการจัดกระบวนการเรียนการสอน การจัดระบบงานการเรียนรู้ของครูและบุคลากร ตลอดจนการสร้างแรงจูงใจภายในสถานศึกษาเอื้ออำนวยให้ครูผู้สอนและบุคลากรพัฒนาตนเอง และสามารถใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่และมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษา และบุคลากรมีความเป็นอยู่ที่ดีและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดระบบงาน 2) การเรียนรู้ของครูผู้สอนบุคลากรและการสร้างแรงจูงใจ 3) ความเป็นอยู่ที่ดีและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

4.6 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง หลักคิดและการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตเพื่อนำไปสู่ความพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้แนวทางในการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของผู้บริหาร ครู และนักเรียน เพื่อก้าวทันยุคโลกาภิวัตน์เกิดความก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ หมายถึง โรงเรียนวัดปากบ่อ สำนักงานเขตสวนหลวง จัดขั้นตอนของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศผลที่เกิดกับครู ได้แก่ การเตรียมความพร้อม การดำเนินงาน การตรวจสอบความสำเร็จ และการส่งเสริมสนับสนุน

2.1 การเตรียมความพร้อม หมายถึง โรงเรียนวัดปากบ่อ สำนักงานเขตสวนหลวง เตรียมครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ ได้แก่ เตรียมบุคลากร ทรัพยากร งบประมาณ การสร้างทีมงาน และรูปแบบ

2.2 การดำเนินงาน หมายถึง ครูโรงเรียนวัดปากบ่อ สำนักงานเขตสวนหลวง มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการปฏิบัติงานตามรูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ ได้แก่ การประชุมชี้แจง การวางแผนเชิงกลยุทธ์ วิเคราะห์สภาพการดำเนินงานของโรงเรียน กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน กำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน กำกับ ติดตาม ดำเนินงานตามขั้นตอน นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน

2.3 การตรวจสอบความสำเร็จ หมายถึง ครูโรงเรียนวัดปากบ่อ สำนักงานเขต

สวนหลวง ตรวจสอบความสำเร็จของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โดยการประชุมสรุปผลการดำเนินงาน สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ผลที่เกิดขึ้นกับครู ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน มีการปรับปรุงพัฒนาเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

- มีความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ผู้บริหารที่ใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ (ผู้วิจัย) สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครูก่อนการใช้ เพื่อให้ระหว่างการใช้และหลังการใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ

- ผลการปฏิบัติการสอน หมายถึง ครูใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ ในด้านการจัดการเรียนการสอน และความรับผิดชอบงานในหน้าที่ หลังการใช้มีการพัฒนาการที่สูงขึ้น

- ความพึงพอใจของครู หมายถึง หลังจากที่ใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ มีระดับความพึงพอใจที่สูงขึ้น

ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2.4 การส่งเสริมสนับสนุน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาให้คำแนะนำ คำปรึกษา อำนาจความสะดวก สร้างขวัญกำลังใจ และให้รางวัลทำให้เกิดการยอมรับ กำกับ ติดตาม ผลการดำเนินงาน

3. โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หมายถึง โรงเรียนวัดปากบ่อ สำนักงานเขตสวนหลวง ที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย ระดับชั้นปฐมวัย ระดับประถมศึกษา และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีนักเรียนจำนวน 1,627 คน ข้าราชการครู จำนวน 73 คน

4. ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ หรือผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนที่เป็นเลิศและผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมโรงเรียนที่เป็นเลิศ โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

5. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนที่เป็นเลิศและผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมโรงเรียนที่เป็นเลิศ โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้ให้ข้อมูลการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร